

Det tidligste kendte billede af Christian er dette stik af Jacob Binck. Det virker som en troværdig gengivelse af den unge fyrste, som han så ud, da han residerede i Haderslev, selv om det er fra 1535 - altså et par år efter at han havde forladt byen for at deltage i Grevens Fejde, som endte med, at han blev konge af Danmark.

Junker Christians vej til Haderslev

Som 20-årig blev junker Christian pludselig en mulig tronfølger, da hans far avancerede fra at være hertug til at blive kong Frederik I. Han satte sin søn "i lære" som fyrste ved at lade ham styre den nordligste del af hertugdømmet Slesvig med Haderslev som residensby.

Af Anker Thygesen
vilstrupvej4@gmail.com

Junker Christian havde som 18-årig overværet Luthers optræden på rigsdagen i Worms og var blevet stålsat lutheraner. Nogle få år senere blev hans muligheder for at fremme reformationens sag pludselig betydeligt større.

Hans far fik nemlig en ny rolle i 1523. Store dele af adelen og rigsrådet var så utilfredse med den siddende konge, Christian II, at han til sidst blev afsat, hvorefter han gik i landflygtighed. Rigsrådet opfordrede hertug Frederik, som var den afsatte konges onkel, til at overtage den ledige trone, og det gjorde han under navnet Frederik I. Dermed blev Christian automatisk ældste søn af kongen, og det medførte en stor ændring i hans fremtidsudsigter: Det var nu en nærliggende mulighed, at han selv kunne blive konge engang.

I første omgang betød faderens ophøjelse til konge dog ikke nogen stor praktisk ændring for Christian. Han blev ganske vist formelt udpeget til leder af de lejetropper, som hans far måtte sende over Storebælt for at sikre sig kontrollen med København og Sjælland, hvor der stadig var mange tilhængere af Christian II. Men den faktiske leder af besættelsen var Christians tidligere hofmester, Johann Rantzau, og selv opholdt han sig meget af tiden i hertugdømmernes lige som sin far, der i det meste af sin regeringstid holdt hof på Gottorp og styrede Danmark derfra.

Et par år senere ville Frederik I gøre sønnen til

sin statholder - d.v.s. stedfortræder for kongen i perioder, hvor han ikke selv var til stede. Det blev dog blokeret af rigsrådet, hvor biskopperne havde fast sæde i den katolske tid. De kom næsten alle fra den samme gruppe højadelige slægter som de fleste af de verdslige medlemmer, så flertallet bakkede naturligt nok op om den katolske kirke, og de havde ikke meget til overs for Christian, idet de var helt klar over hans begejstring for Luthers lære og reformationen. Hans far derimod har åbenbart haft en vis forståelse for sin søns ideer. I hvert fald tog han med tiden flere af de protestantiske prædikanter i sin beskyttelse og så igennem fingre med, at de udbredte deres budskab, i stedet for at forfølge og straffe dem, sådan som rigsrådet ønskede, og som han faktisk havde lovet, da han blev konge. Og han greb kun undtagelsesvis ind over for sin søns tiltag til at fremme reformationen. Men udadtil fremstod han som neutral, og han tog ikke åbent afstand fra den katolske kirke.

Som 22-årig mødte Christian sin livsledsagerske, Dorothea af Sachsen-Lauenburg, et af de tyske områder, som tidligt blev præget af de lutherske tanker. Nu måtte der findes et økonomisk grundlag for deres kommende familie. Løsningen blev, at hans far kongen tildelte ham Haderslev og Tørring len til underhold. Det var stadig Frederik, der var hertugen, og det var på hans vegne at sønnen styrede det lille område. Han blev også gjort til statholder over Slesvig og Holsten, hvor det danske rigsråd ikke havde nogen myndighed. Denne ordning fungerede som en slags "fyrstpraktik" og

gav desuden Christian en indtægt. Engang først på sommeren 1525 ankom han til Haderslev, hvor han fik bolig på den gamle og noget slidte borg Haderslevhus lige øst for den gamle bykerne, og om efteråret blev han og Dorothea gift.

Scenen var sat for at junker Christian kunne begynde på det, der var hans fars plan - nemlig at øve sig i at regere et landområde, hvor beskedent det end var - og desuden tage fat på det, der lå ham selv mest på sinde: at få gennemført så meget af reformationen som muligt.

FAKTA

Christian boede på Haderslevhus fra 1525, da han stiftede familie, og hans far, Frederik I, overlod ham Haderslev og Tørring len til underhold. Efter Frederiks død i 1533 kastede Christian sig ind i borgerkrigen om, hvem der skulle efterfølge ham som konge. I de få år han havde til huse i Haderslev fik han med stor energi gennemført reformationen her.